

Sygn. akt IX Ca 264/18

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 lipca 2018 r.

Sąd Okręgowy w Olsztynie IX Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Ewa Dobrzyńska-Murawka (spr.)
Sędziowie:	SO Agnieszka Żegarska SO Dorota Ciejek
Protokolant:	st. sekr. sądowy Agnieszka Najdrowska

po rozpoznaniu w dniu 27 czerwca 2018 r. w Olsztynie, na rozprawie,

sprawy z wniosku (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w L.

z udziałem I. S. i Skarbu Państwa - Starosty P.

o stwierdzenie zasiedzenia służebności,

na skutek apelacji wnioskodawczyni od postanowienia Sądu Rejonowego w Pieszku z dnia 31 października 2017 r., sygn. akt I Ns 264/15,

**p o s t a n a w i a:**

I. oddalić apelację,

II. koszty postępowania odwoławczego wnioskodawczyni i uczestniczka postępowania ponoszą każdy w zakresie związanym ze swoim udziałem w sprawie.

Dorota Ciejek Ewa Dobrzyńska-Murawka Agnieszka Żegarska

Sygn. akt IX Ca 264/18

## UZASADNIENIE

(...) S.A. w L. wniósł o stwierdzenie, że poprzednik prawny wnioskodawcy Skarb Państwa nabył przez zasiedzenie:

- z dniem 21 maja 1977 roku, a w przypadku obalenia domniemania dobrej wiary, w dacie wejścia w posiadanie służebności, z dniem 21 maja 1987 r. - w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV M. - O. - O. , tor główny na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. o nr geod. (...) w miejscowości M. gmina O.,

- z dniem 21 maja 1977 roku, a w przypadku obalenia domniemania dobrej wiary w dacie wejścia w posiadanie służebności, z dniem 21 maja 1987 r. - w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących

w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV M. - O. - O., odgałęzienie kierunku stacja transformatorowa nr (...) (...) na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. o nr geod. (...) w miejscowości M. gmina O.,

- z dniem 21 maja 1977 roku, a w przypadku obalenia domniemania dobrej wiary w dacie wejścia w posiadanie służebności, z dniem 21 maja 1987 r. - w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu napowietrznej linii średniego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód (...) - do budynku (...) na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. o nr geod. (...) w miejscowości M. gmina O.,

- z dniem 21 maja 1977 roku, a w przypadku obalenia domniemania dobrej wiary w dacie wejścia w posiadanie służebności, z dniem 21 maja 1987 r. - w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu napowietrznej linii niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr 4 na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. o nr geod. (...) w miejscowości M. gmina O.,

służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, wykonywaną w całości nieodpłatnie, która polega na prawie istnienia na ww. opisanej nieruchomości obciążonej, przebiegającej przez działkę o nr geod. (...), dla której Sąd Rejonowy w Pizzu prowadzi księgę wieczystą (...), stanowiącej obecnie własność I. S., fragmentów elektroenergetycznych linii napowietrznych: odcinka elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV M. - O. - O. tor główny, odcinka napowietrznej linii niskiego napięcia nn 0,4 kV, zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr (...) - do budynku M. nr (...), odcinka elektroenergetycznej linii niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr (...) wraz z posadowionymi na działkach stanowiskami słupowymi, jak też przebiegu ww. linii przez nieruchomość, (działki (...)), prawie do nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie niezbędnym do eksploatacji ww. urządzeń elektroenergetycznych wraz ze stanowiskami słupowymi posadowionymi na tej nieruchomości, w tym prawie każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji, przebudowy urządzeń elektroenergetycznych, wraz z prawem nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do tych urządzeń poprzez prawo wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej, w tym przy użyciu odpowiedniego sprzętu.

Wnioskodawca z ostrożności podniósł, że w sytuacji gdyby właścicielem nieruchomości w okresie do dnia 1 lutego 1989 r. był Skarb Państwa, to do zasiedzenia służebności doszło z dniem 2 lutego 1989 r. w dobrej wierze na rzecz poprzednika prawnego wnioskodawcy (...) Sp. z o.o.

Uczestniczka postępowania I. S. wniosła o oddalenie wniosku. W odpowiedzi na wniosek podniosła m.in., że przed 2008 rokiem nie było możliwe nabycie przez zasiedzenie nie tylko służebności przesyłu, ale i jej odpowiednika utworzonego w sposób sztuczny i niezgodny z obowiązującymi przepisami prawa, jakim jest określana przez przedsiębiorstwo przesyłowe służebności gruntowa odpowiadają swoją treścią służebności przesyłu.

Uczestnik postępowania Skarb Państwa, reprezentowany przez Starostę P. nie zajął stanowiska w sprawie.

Postanowieniem z dnia 31 października 2017 r., Sąd Rejonowy w Pizzu stwierdził, że Skarb Państwa (poprzednik prawny wnioskodawcy (...) S.A. w L.) nabył przez zasiedzenie, z dniem 21 maja 1987 r., w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV M. - O. - O. tor główny, przebudowaną zgodnie z inwestycją modernizacji linii w 1991 roku oraz w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu napowietrznej linii średniego napięcia SN 15 kV M. - O. - O. odgałęzienie kierunku stacja transformatorowa nr (...) (...), przebudowaną zgodnie z inwestycją modernizacji linii w 1991 roku, przebiegających przez działkę o nr geod. (...), na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. położonej w miejscowości M. gm. O., dla której Sąd Rejonowy w Pizzu prowadzi księgę wieczystą (...) (pkt.1), w związku z posadowieniem urządzeń elektroenergetycznych wchodzących w skład fragmentu napowietrznej linii niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr (...) - do budynku M. nr (...), przebudowaną zgodnie z inwestycją modernizacji linii w 1991 roku, przebiegających przez działkę

o nr geod. (...), na nieruchomości uczestniczki postępowania I. S. położonej w miejscowości M. gm. O., dla której Sąd Rejonowy w Piszku prowadzi księgę wieczystą (...), służebność gruntową o treści odpowiadającej służebności przesyłu, wykonywaną w całości nieodpłatnie, która polega na prawie istnienia na nieruchomości obciążonej, przebiegającej przez działkę o nr geod. (...) fragmentów elektroenergetycznych linii napowietrznych: odcinka elektroenergetycznej linii napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV M. – O. – O. tor główny, odcinka napowietrznej linii średniego napięcia SN 15 kV M. – O. – O., odgałęzienie kierunku stacja transformatorowa nr (...) (...), odcinka napowietrznej linii niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr(...) - do budynku M. nr (...) wraz z posadowionymi na działce o nr geod. (...) stanowiskami słupowymi, jak też przebiegu ww. linii przez nieruchomość w zakresie działki tej działki, w tym prawie do nieodpłatnego korzystania z nieruchomości obciążonej w zakresie działki, niezbędnym do eksploatacji urządzeń elektroenergetycznych wraz ze stanowiskami słupowymi, w tym prawie każdorazowego usunięcia awarii, dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji, przebudowy urządzeń elektroenergetycznych, wraz z prawem nieograniczonego i nieodpłatnego dostępu do tych urządzeń poprzez prawo wejścia i wjazdu na teren nieruchomości obciążonej w zakresie działki nr (...), w tym przy użyciu odpowiedniego sprzętu – w zakresie wynikającym z opinii biegłego z zakresu geodezji D. Ż., która to opinia wraz z mapą ewidencyjną stanowi integralną część niniejszego orzeczenia (pkt.2). Kolejno Sąd Rejonowy oddalił wnioski w pozostałej części (II) oraz nakazał ściągnąć od wnioskodawcy na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Piszku kwotę 778,50 zł pokrytą tymczasowo ze środków Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Piszku (III). Dalej orzekł, że zainteresowani ponoszą pozostałe koszty postępowania we własnym zakresie (IV).

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na tle następująco ustalonego stanu faktycznego:

J. S. jest właścicielką nieruchomości obejmującej m.in. działkę nr (...), położonej w obrębie M. gm. O., dla której Sąd Rejonowy w Piszku prowadzi księgę wieczystą KW Nr (...). Pierwotnie działka gruntu nr (...) nosiła nr (...) i stanowiła własności J. D. na podstawie Aktu (...) Nr(...) z dnia 20 lipca 1954 r.; od tej daty pozostaje w rodzinie D..

Aktualnie działka nr (...) odpowiada starymu numerowi działki (...), która stanowiła własność M. Ś. (1) na podstawie Aktu (...)Nr (...) z dnia 20 września 1947 r. Decyzją Naczelnika Miasta i Gminy O. z dnia 11 czerwca 1981 r. gospodarstwo zostało przejęte na Skarb Państwa, dalej zaś, aktem notarialnym z dnia 31 marca 1989 r. - umową sprzedaży, rodzice uczestniczki - J. i K. D., kupili od Banku (...) (Skarbu Państwa), m.in. działkę nr (...) (obecnie nr(...)). J. i K. D., umową darowizny z dnia 16 lutego 1999 r., przekazali swoje gospodarstwo (...), ten - umową darowizny z dnia 28 kwietnia 2004 r. przekazał gospodarstwo uczestniczce postępowania - I. S..

Dalej Sąd Rejonowy ustalił, że 20 maja 1967 r. został wybudowany, znajdujący się na obecnej działce nr (...), odcinek linii SN M. - O. – O., odgałęzienie od toru głównego tej linii w kierunku stacji transformatorowej (...) oraz, w ramach tej inwestycji, wybudowano także odcinek linii niskiego napięcia nn 04 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) - obwód nr (...) – do budynku M. nr (...) oraz odcinek elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) - obwód nr (...) na działce nr geod. (...). W tym okresie przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...), wchodzące w skład Zakładu (...) zarządzało mieniem Skarbu Państwa, właścicielem mienia był więc Skarb Państwa.

Z dalszych ustaleń sądu pierwszej instancji wynika, że począwszy od lipca 2007 roku na działce nr (...) znajdują się jedynie słupy linii napowietrznej, gdyż przewody linii zostały skradzione. Pracownicy Zakładu (...) od czasu posadowienia linii średniego i niskiego napięcia dokonywali oględzin tych linii i ich przeglądów.

Poprzednikami prawnymi wnioskodawcy (...) S.A. z siedzibą w L. byli: Zakład (...), Zakład (...) S.A. i (...) Sp. z o.o. Przekazywanie własności urządzeń wraz z prawami związanymi z tymi urządzeniami, następowało na zasadzie przekształceń dokonywanych na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów w ramach sukcesji. Z dniem 1 stycznia 1959 r. nastąpiło połączenie przedsiębiorstwa państwowego Zakład (...) z siedzibą w B. z przedsiębiorstwem państwowym Zakładu (...) z siedzibą w W.. W 1989 r. powstało Przedsiębiorstwo Państwowe Zakład (...) w B.. W 1990 r. nastąpił podział Przedsiębiorstwa Państwowego Zakład (...) w B. na Zakład (...). Dalej, na mocy Zarządzenia Nr 184/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 9 lipca 1993 r., nastąpiło przekształcenie Zakładu

(...) w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa pod nazwą Zakład (...) S.A. Z dniem komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego, tj. 12 lipca 1993 r., na mocy Zarządzenia Nr 184/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu dnia 9 lipca 1993 r. Zakład (...) S.A. nabył przedmiotowe urządzenia zgodne z art. 4 ust. 1 pkt 2. i art. 7 ustawy dnia 5 lutego 1993 r. o przekształceniach własnościowych niektórych przedsiębiorstw państwowych o szczególnym znaczeniu dla gospodarki państwa oraz art. 8 ustawy o prywatyzacji przedsiębiorstw, według których „Spółka powstała w wyniku przekształcenia przedsiębiorstwa państwowego wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki przekształconego przedsiębiorstwa”. W treści zarządzenia wskazano, że Spółka, o której mowa w § 1 ust. 1 pkt 2 zarządzenia, wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki Zakładu (...) w B., Spółka wchodzi we wszystkie prawa majątkowe i niemajątkowe Zakładu (...)” (§ 3 Zarządzenia).

W dniu przeniesienia przedsiębiorstwa na mocy „umowy aportowego zbycia przedsiębiorstwa” z dnia 30 czerwca 2007 r. (...) Sp. z o.o. nabyła urządzenia energetyczne na własność na podstawie art. 551 i nast. k.c. W umowy aportowej wskazano, że przedmiotem wkładu niepieniężnego jest przedsiębiorstwo, na które składają się, w szczególności, wszelkie przysługujące Zakładowi (...) S.A. siedzibą w B. uprawnienia i zobowiązania z tytułu użytkowania i służebności związane ich wykonywaniem, służebności gruntowe, w tym służebności polegające na zapewnieniu dostępu do urządzeń służących do doprowadzenia prądu elektrycznego, prawa wynikające z umów najmu i dzierżawy, służebności oraz użyczenia nieruchomości lub ruchomości związanych z prowadzeniem Zakładu (...) Spółka Akcyjna siedzibą w B. Operatora Systemu Dystrybucyjnego.

(...) Sp. z o.o., na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Białymstoku XII Wydziału Gospodarczego Krajowego Rejestru Sądowego z dnia 11 września 2008 r., zmieniło firmę na (...) Sp. z o.o.

Na mocy art. 492 § 1 pkt 1 k.s.h., w wyniku połączenia przez przejęcie spółki (...) Sp. z o.o. w dniu 31 sierpnia 2010 r. przeszła na (...) S.A. własność urządzeń wraz z prawami związanymi z tymi urządzeniami. Zgodnie zaś z dyspozycją art. 494 k.s.h., (...) S.A. z siedzibą w L., z dniem połączenia, wstąpiła z mocy ustawy we wszystkie prawa i obowiązki spółki przejmowanej ((...) Sp. z o.o.) w ramach sukcesji uniwersalnej. Przeniesienie własności urządzeń przez Skarb Państwa na rzecz Zakładu (...), w związku z uchyceniem w 1989 r. zasady jednolitego funduszu własności ogólnonarodowej (państwowej), którą wyrażał art. 128 § 1 k.c., nastąpiło na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1990 roku zmieniającej ustawę o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy ocenił, że wniosek zasługuje na częściowe uwzględnienie.

W pierwszej kolejności Sąd I instancji podniósł, że konstrukcja prawna służebności przesyłu została wprowadzona z dniem 3 sierpnia 2008 r. w art. 305<sup>1</sup> – 305<sup>4</sup> k.c. Przepisy te ukształtowane zostały z jednoznaczną intencją potwierdzenia dotychczasowej praktyki orzeczniczej, która konsekwentnie przyjmowała możliwość ustanowienia na nieruchomości służebności gruntowej, pozwalającej na korzystanie ze znajdujących się na niej urządzeń przesyłowych przez przedsiębiorcę wykorzystującego je w swojej działalności gospodarczej. Przed 3 sierpnia 2008 r. możliwe było nabycie przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu, uregulowanej już po tym dniu w art. 305<sup>1</sup> – 305<sup>4</sup> k.c. Beneficjentem tej służebności mógł być jedynie przedsiębiorca, zaś prawo to wchodziło w skład prowadzonego przez niego przedsiębiorstwa w znaczeniu przedmiotowym (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CZP 18/13).

Odwołując się do treści art. 305<sup>4</sup> k.c., Sąd I instancji wskazał, że do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych, a zatem ma również zastosowanie art. 292 k.c., który stanowi, że służebność gruntowa może być nabyta przez zasiedzenie tylko w wypadku, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Przesłankami nabycia przez zasiedzenie służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu są każdorazowo posiadanie nieruchomości w granicach służebności, upływ terminu oraz co do zasady istnienie trwałego i widocznego urządzenia. Posiadanie prowadzące do nabycia służebności gruntowej w drodze zasiedzenia ma inny zakres niż posiadanie prowadzące do nabycia przez zasiedzenia własności. Posiadanie służebności nie musi być wykonywane w sposób ciągły, lecz stosowanie do potrzeb (postanowienie SN z dnia 4 października

2006r., II CSK 119/06). Do zasiedzenia służebności gruntowej nie ma zatem zastosowania wymaganie posiadania samoistnego (art. 172 § 1 w zw. z art. 336 k.c.).

O fakcie posiadania służebności świadczy już zaś samo wzniesienie urządzeń energetycznych, które po włączeniu do sieci stanowią składnik przedsiębiorstwa przesyłowego.

Sąd Rejonowy podniósł także, że z dniem 1 października 1990 r. tj. z dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny, terminy zasiedzenia uległy przedłużeniu odpowiednio do 20 lat i 30 lat. Do przypadków zasiedzenia, które nastąpiło przed dniem wejścia w życie tej ustawy mają zastosowanie 10 i 20 - letnie okresy posiadania przewidziane w art. 172 k.c. w brzmieniu obowiązującym przed tą datą, zaś do przypadków zasiedzenia, którego bieg terminu nie zakończył się przed 1 października 1990 r., stosujemy 20 i 30-letnie terminy zasiedzenia.

Powołując się na treść art. 128 k.c. Sąd I instancji wskazał, że jeżeli przedsiębiorstwo państwowe spełniało przesłanki wymagane do nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie, to własność nieruchomości nabywał Skarb Państwa, a nie przedsiębiorstwo państwowe, które nie mogło praw do zarządzenia mieniem państwowym przeciwstawić Skarbowi Państwa (uchwała SN z dnia 22 października 2009r., III CZP 70/09). Uchylenie art. 128 k.c. nie spowodowało uwłaszczenia państwowych osób prawnych co do składników mienia znajdującego się w ich zarządzenie, a Sąd Najwyższy, w uchwale z dnia 18 czerwca 1991 roku, III CZP 38/91, wyjaśnił, że takie uwłaszczenie nastąpiło dopiero na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 r. o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Od tego czasu państwowe osoby prawne nabywały samodzielne prawa do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały. Do czasu wejścia w życie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o zmianie ustawy o przedsiębiorstwach państwowych oraz o zmianie niektórych innych ustaw, zgodnie z którym, przedsiębiorstwo gospodarując wydzielonym mu nabytym mieniem, stanowiącym część mienia ogólnonarodowego, zapewnia jego ochronę (art. 46 ust. 2). Z treści tego przepisu wynika, że przedsiębiorstwo gospodaruje mieniem państwowym, bowiem jest państwową osobą prawną, której zgodnie z art. 44<sup>1</sup> § 1 k.c. przysługuje własność mienia państwowego. Jednocześnie przepisami tej ustawy uchylono art. 42 ust. 2 (według tekstu jednolitego z 1987 r.) określający, że „przedsiębiorstwo państwowe wykonuje uprawnienia w stosunku do mienia ogólnonarodowego, będącego w jego dyspozycji, z wyłączeniem uprawnień wyłączonych przepisami ustawowymi”. Mając na uwadze te wywody, Sąd Rejonowy, stwierdził nabycie przez zasiedzenie służebności przesyłu o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie opisanym w orzeczeniu.

Sąd Rejonowy podkreślił, że stwierdzenie nabycia służebności następuje zawsze na rzecz osoby będącej posiadaczem w chwili upływu terminu zasiedzenia. Przed wejściem w życie nowelizacji kodeksu cywilnego dokonanej ustawą z dnia 31 stycznia 1989 roku o zmianie ustawy kodeks cywilny znoszącej zasadę tzw. jednolitej własności państwowej, czyli przed dniem 1 lutego 1989 r. państwowe osoby prawne (w tym przedsiębiorstwa państwowe) wykonywały uprawnienia związane z własnością nieruchomości we własnym imieniu, ale na rzecz Skarbu Państwa, będącego jedynym dysponentem własności państwowej. Dlatego też, skutki prawne związane z posiadaniem w tamtym okresie przez przedsiębiorstwa państwowego nieruchomości mogły powstać tylko na rzecz Skarbu Państwa (uzasadnienie orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie, Sygn. akt IV CSK 435/10). Nadto, do stwierdzenia nabycia własności nieruchomości w wyniku zasiedzenia przez Skarb Państwa nie ma znaczenia, że nieruchomości posiadały kolejno różne jednostki państwowe (przedsiębiorstwa państwowe) i żadna z nich nie była posiadaczem przez okres wymagany do nabycia własności przez zasiedzenie. Istotny jest łączny okres posiadania przez te podmioty wystarczający do stwierdzenia zasiedzenia przez Skarb Państwa (postanowienie SN z dnia 22 października 2009 r., III CSK 38/09).

Powołując się na treść opinii biegłego z zakresu elektroenergetyki Sąd I instancji wskazał, iż pierwotnie linia średniego napięcia przecinała grunty linią prostą. W 1989r. wnioskodawca uzyskał zgodę na remont kapitalny tej linii, a w 1990 r. uzyskał pozwolenie na budowę. Z uwagi na konieczność wybudowania odgałęzienia do nowobudowanej stacji (...) zmieniono wówczas posadowienie słupa nr 1. Nadto z uwagi na zmienione warunki naciągu linii przesunięto stanowisko słupowe nr 1 o ok. 15 m od pierwotnego. W ocenie biegłego przesunięciu fragmentu biegu linii

napowietrznej średniego napięcia SN 15 kV w zakresie toru głównego M. – O. – O. oraz odgałęzienia z linii głównej O. - O. –M. do stacji transformatorowej nr 5-811 (...) w związku z inwestycją modernizacji linii, nie zmieniło w żaden sposób statusu linii, ani ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości. Biegły wskazał, że trasa linii niskiego napięcia do dnia dzisiejszego stanowi własność wnioskodawcy i jest ciągle gotowa do wykorzystywania komercyjnego.

Zdaniem Sądu Rejonowego dokonana w 1991 roku modernizacja linii i związane z tym przesunięcia jej przebiegu na gruntach nie miały wpływu dla bytu prawnego przysługującej Skarbowi Państwa od dnia 21 maja 1987 r. służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności na działce gruntu nr (...). Związana z modernizacją i przebudową zmiana położenia słupów nie doprowadziła do zmiany treści służebności, która już istniała. Z okoliczności sprawy wynika, że aż do 2011 roku przedsiębiorca energetyczny korzystał ze stałego dostępu do przedmiotowej nieruchomości bez zgody właścicielki.

Odnosząc się do przesłanki dobrej i złej wiary, Sąd I instancji wskazał, że dobra wiara to uzasadnione okolicznościami przekonanie przedsiębiorcy, że jest uprawniony do korzystania z cudzej własności bez obowiązku zawarcia odrębnej umowy, czy też ponoszenia opłat. W ocenie Sądu I instancji na gruncie niniejszej sprawy wnioskodawca nie wykazał, by objęcie w posiadanie nieruchomości, na której posadowiono linie napowietrzne nastąpiło w trybie wydania decyzji lokalizacyjnej i zarządzenia o powszechnej elektryfikacji wydanych w trybie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi. Niewątpliwym jest, co do zasady, brak wykazania zgody właściciela na ograniczenie prawa własności, co musi skutkować tym, że wnioskodawca jest posiadaczem w złej wierze (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2008 r., I CS 171/08 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., V CSK 181/11).

Przechodząc do czasu wymaganego do nabycia służebności, Sąd I instancji wskazał, że linie energetyczne zostały wybudowane na działce o obecnym nr (...) w dniu 20 maja 1967 roku, natomiast w 1967 roku wyłącznie działka gruntu nr (...) znajdowała się w posiadaniu poprzedników prawnych uczestniczki postępowania. Niewątpliwym, w ocenie tego Sądu było, że stosunku do działki gruntu nr (...) bieg terminu zasiedzenia został przerwany. Działka gruntu o aktualnym nr 202, od 1947 roku znajdowała się w posiadaniu M. Ś. (1), ale w 1981 roku została przejęta na Skarb Państwa. Poprzednicy prawni uczestniczki właścicielami tej działki zostali dopiero w dniu 31 marca 1989 r.

Koniecznym, w ocenie Sądu Rejonowego, było przyjęcie złej wiary po stronie uczestników postępowania, jako, że nie upłynął jeszcze termin do nabycia służebności gruntowanej o treści odpowiadającej służebności przesyłu przebiegającej na działce nr (...), co skutkowało oddaleniem wniosku w pozostałym zakresie.

Sąd I instancji podniósł, że bieg terminu zasiedzenia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu w stosunku do działki nr (...) rozpoczął się w dacie, kiedy obowiązywał 10 – letni termin zasiedzenia w przypadku dobrej wiary i 20 letni termin w przypadku złej wiary. Wnioskodawca, będąc posiadaczem służebności w złej wierze, zgodnie z wcześniejszymi wywodami Sądu Rejonowego w zakresie terminów zasiedzenia, zasiedział zatem służebność przebiegającą przez działkę nr (...) w dniu 21 maja 1987 roku.

Apelacją wnioskodawca (...) S.A. zaskarżył ww. postanowienie Sądu Rejonowego w Pieszku w części, jedynie w pkt II oddalającym wniosek oraz zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy, a mianowicie: art. 234 k.p.c. poprzez naruszenie zasady związania Sądu domniemaniem prawnym dobrej wiary, wynikającym z art. 7 k.c., pomimo, że w okolicznościach niniejszego postępowania nie zostało obalone, a także naruszenie art. 172 k.c. w związku z art. 352 k.c. w zw. z art. 292 w zw. z art. 305<sup>(4)</sup>k.c. i art. 305<sup>(1)</sup>k.c. poprzez ich niewłaściwą wykładnię, wskutek czego Sąd oddalił w części wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu pomimo, że poprzednik prawny wnioskodawcy uzyskał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości uczestnika postępowania - działki nr (...) w miejscowości M. gm. O. w związku z istnieniem urządzeń elektroenergetycznych, wchodzących w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr(...), w postaci zasiedzanej służebności przesyłu, a co za tym idzie, wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ewentualnie służebności przesyłu w niniejszym postępowaniu zasługuje na uwzględnienie również w tej części w której Sąd

wniosek oddalił, a także naruszenie art. 7 k.c. w związku z art. 234 k.p.c. poprzez ich niewłaściwą wykładnię, wskutek czego Sąd oddalił w części wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ewentualnie służebności przesyłu pomimo, że poprzednik prawny wnioskodawcy uzyskał tytuł prawny do korzystania z nieruchomości uczestnika postępowania - działki nr (...) w miejscowości M. gm. O. w związku z istnieniem urządzeń elektroenergetycznych, wchodzących w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...) – obwód nr 4, w postaci zasiedzanej służebności przesyłu, a co za tym idzie, wniosek o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ewentualnie służebności przesyłu w niniejszym postępowaniu zasługuje na uwzględnienie również w tej części w której Sąd wniosek oddalił.

Wobec powyższego skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia w jego punkcie II i uwzględnienie wniosku o stwierdzenie zasiedzenia służebności gruntowej o treści służebności przesyłu ewentualnie służebności przesyłu również w tej części, w której Sąd wniosek oddalił, a więc również stwierdzenie zasiedzenia służebności przesyłu poprzez poprzednika prawnego wnioskodawcy na nieruchomości uczestnika postępowania – działki oznaczonej numerem geodezyjnym (...) w miejscowości M. gm. O. w związku z istnieniem urządzeń elektroenergetycznych, wchodzących w skład fragmentu elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr 8-511 (...) – obwód nr (...) oraz zasądzenie od uczestników postępowania na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za II instancję.

Uczestniczka wniosła o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Istota apelacji wnioskodawcy sprowadzała się w zasadzie do twierdzenia, że Sąd I instancji mimo braku podstaw do obalenia domniemania dobrej wiary błędnie przyjął, iż wnioskodawca w zakresie działki oznaczonej numerem geodezyjnym (...) w miejscowości M. gm. O. pozostawał w złej wierze, co następnie skutkowało wadliwym zastosowaniem przepisów prawa materialnego i przyjęciem, że w rzeczonym zakresie wnioskodawca nie zasiedział służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Orzekający w niniejszej sprawie Sąd Okręgowy poglądów skarżącej nie podzielił, nie znajdując podstaw do przyjęcia, iż zostały naruszone wskazane przez apelującego przepisy prawa.

Bezspornie treść art. 7 k.c. wprowadza normatywny nakaz traktowania osoby, która wykazała status posiadacza, jako będącego w dobrej wierze, zmieniając w tym zakresie ogólną zasadę obciążenia obowiązkiem dowodzenia faktów tego, kto z faktów tych wywodzi korzystne dla siebie skutki prawne.

Natomiast w myśl art. 234 k.p.c. istota domniemania prawnego wyraża się w nakazie przyjęcia określonego w normie prawnej faktu, co nie wyklucza możliwości wykazania faktu przeciwnego, z przerzuceniem obowiązku dowodzenia na stronę zmierzającą do obalenia domniemania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 marca 2000 r., III CKN 811/98, LEX nr 51364).

Z przywołanych norm wynika jednoznacznie, że sąd rozpoznający sprawę, co do zasady jest związany domniemaniem prawnym w zakresie dobrej wiary. Powyższe nie ogranicza jednak możliwości prowadzenia postępowania dowodowego w celu wykazania okoliczności przeciwnych, ponieważ domniemanie dobrej wiary ma charakter wzruszalny, jako, że ustawa nie wyłącza dopuszczalności jego obalenia.

Zła wiara zachodzi wówczas, gdy określony podmiot ma świadomość o nieistnieniu określonego prawa, stosunku prawnego lub sytuacji prawnej albo też nie wie, jednakże należy uznać, że wiedziałby, gdyby w konkretnych okolicznościach postępował rozsądnie, z należytą starannością i zgodnie z zasadami współżycia społecznego. Innymi

słowy, w złej wierze jest ten, kto powołując się na prawo lub stosunek prawny wie, że one nie istnieją, ewentualnie jego mylne wyobrażenie o ich istnieniu nie jest usprawiedliwione. Reasumując, zła wiara to znajomość prawdziwego stanu rzeczy, albo nieusprawiedliwiona niewiedza o tym stanie rzeczy (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 listopada 2016 r., Sygn. akt I ACa 498/16).

Na gruncie niniejszej sprawy nie może ulegać wątpliwości, że wnioskodawca objął w posiadanie „służebność przesyłu” dotyczącą działki nr (...) w złej wierze. Przypomnieć albowiem należy, że omawiana działka początkowo stanowiła własność M. Ś. (2), natomiast w wyniku decyzji Naczelnika Miasta i Gminy O. z dnia 11 czerwca 1981 roku stała się własnością Skarbu Państwa. Niespornym było także, iż w okresie, w którym wybudowano odcinek elektroenergetycznej linii napowietrznej niskiego napięcia nn 0,4 kV zasilanej ze stacji transformatorowej nr (...) (...), to jest w dniu 20 maja 1967 roku, właścicielem mienia zarządzanego przez przedsiębiorstwo państwowe Zakład (...) był Skarb Państwa. Trudno jest zatem uznać jako zasadne twierdzenia wnioskodawcy o pozostawianiu jego poprzednika prawnego w dobrej wierze, skoro z niekwestionowanego przez wnioskodawcę stanu faktycznego niezbicie wynika, że poprzednik prawny wnioskodawcy był właścicielem nieruchomości. Jako właściciel musiał on posiadać wiedzę co do jej stanu prawnego, a w szczególności okoliczności, iż nieruchomość ta została nabyta w drodze umowy sprzedaży z dnia 31 marca 1989 roku przez J. i K. D.. A zatem nawet gdyby przyjąć, że w chwili stawiania urzędów poprzednik prawny powoda pozostawał w dobrej wierze to nie oznacza to powstania po stronie przedsiębiorstwa energetycznego prawa do korzystania z nieruchomości skutecznego wobec każdego jej właściciela, odpowiadającego treści służebności przesyłu. Na aprobatę zasługuje stanowisko Sądu I instancji, który w tym zakresie podnosił, że wnioskodawca nie wykazał, aby objęcie w posiadanie służebności przesyłu nastąpiło w trybie wydania decyzji lokalizacyjnej i zarządzenia o powszechnej elektryfikacji wydanych w trybie ustawy z dnia 28 czerwca 1950 r. o powszechnej elektryfikacji wsi. Zaniechanie rozwiązania tych kwestii przez poprzednika prawnego wnioskodawcy, czy to właśnie w drodze administracyjnej, czy to w drodze czynności prawnej, w związku ze zmianami własnościowymi, ustanawiającej odpowiednio ukształtowaną służebność jako ograniczone prawo rzeczowe, oznacza brak tytułu prawnego do dalszego ingerowania w sferę cudzej własności. Dobrą wiarę wyłącza bowiem ujawnienie takich okoliczności, które u przeciętnego człowieka powinny wzbudzić poważne wątpliwości, że nie przysługuje mu prawo do korzystania z rzeczy w dotychczasowym zakresie. A zatem domniemanie dobrej wiary musi ulec obaleniu w sytuacji, gdy sam wnioskodawca nie jest w stanie wskazać, na jakiej podstawie objął służebność w posiadanie (por. Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2008 r., Sygn. akt II CSK 344/08). Na gruncie niniejszej sprawy nie budziło wątpliwości, że skarżący tak rozumianemu obowiązkowi uchybił.

Zaznaczyć również należy, że w żadnym wypadku, w czasie, gdy posiadaczem jest właściciel nieruchomości, nie można mówić o posiadaniu prowadzącym do zasiedzenia.

Nie uszło także uwadze Sądu II instancji, iż skarżący sam nie jest konsekwentny. Już we wniosku nie wykluczył możliwości zasiedzenia służebności przy przyjęciu złej wiary, nadto, z jednej strony wnioskująca Spółka kwestionuje złą wiarę co do wejścia w posiadanie służebności na działce o nr (...), z drugiej zaś - akceptuje stanowisko Sądu Rejonowego zawarte w pkt I postanowienia odnośnie działki nr (...) i złą wiarę. A skoro okoliczności wejścia wnioskodawcy w posiadania służebności zarówno co do działki o numerze geodezyjnym (...), jak i (...) były tożsame, niemożliwym jest przyjęcie, że co do jednej działki wnioskodawca pozostawał w dobrej wierze, natomiast w stosunku do drugiej w wierze dobrej, tym bardziej, że wobec służebności przebiegającej przez działkę nr (...) okoliczności te musimy brać pod uwagę z daty, gdy stała się własnością państwa D..

Konkludując powyższe rozważania, nie może, w ocenie Sądu Okręgowego, ulegać wątpliwości, że okoliczności faktyczne niniejszej sprawy uzasadniały przyjęcie, iż wnioskodawca pozostawał w złej wierze, a sąd ostatecznie nie był związany domniemaniem dobrej wiary. Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 7 maja 2014 r., Sygn. akt II CSK 471/13, niepodobna przyjąć dobrą wiarę w przypadku wejścia na cudzą nieruchomość w celu realizacji inwestycji liniowych napowietrznych bez usprawiedliwionego przekonania o przysługującym do tego tytule prawnym. Orzekający na gruncie przedmiotowej sprawy Sąd w pełni podziela to stanowisko.



Kolejno odnosząc się do wskazanych przez skarżącego naruszeń przez Sąd I instancji prawa materialnego, ocenić należy, iż są one chybione. Wnioskodawca w tym zakresie wskazywał na naruszenia art. 172 k.c. w zw. z art. 352 k.c. w zw. z art. 292 k.c. w zw. z art. 305<sup>4</sup> k.c. i art. 305<sup>1</sup> k.c.

Zarzuty te głównie koncentrują się na wskazaniu, że Sąd Rejonowy stosując ww. normy prawa materialnego, błędnie przyjął, że poprzednik prawny wnioskodawcy nie uzyskał tytułu prawnego do korzystania z nieruchomości uczestnika postępowania oznaczonej numerem geodezyjnym działki (...) w miejscowości M., gm. O.. Twierdzenia te są o tyle niesłuszne, iż zakładają, że poprzednik prawny wnioskodawcy przez cały okres posiadania pozostawał w dobrej wierze. Biorąc pod uwagę fakt, że prawidłowo ustalony przez Sąd I instancji stan faktyczny nie pozwalał na wyciągnięcie takich wniosków, bezcelowym jest doszukiwanie się naruszeń omawianych norm.

Jedynie dla porządku wskazać należy, że stosownie do treści art. 305<sup>1</sup> k.c. nieruchomość można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia przesyłowe prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń. Natomiast w myśl art. 305<sup>4</sup> do służebności przesyłu stosuje się odpowiednio przepisy o służebnościach gruntowych. Powyższe oznacza, że do nabycia służebności przesyłu stosuje się odpowiednio art. 292 k.c., który statuuje, że służebność gruntowa może zostać nabyta w drodze zasiedzenia, gdy polega na korzystaniu z trwałego i widocznego urządzenia. Natomiast w myśl treści art. 172 k.c. zasiedzenie to jest uzależnione od upływu oznaczonego czasu – a to 20 lub 30 lat w zależności od tego, czy posiadacz służebności pozostawał w dobrej wierze.

Na gruncie niniejszej sprawy niewątpliwym było, że wnioskodawca posiadał służebność przesyłu w złej wierze, a w stosunku do działki gruntu nr (...) bieg terminu zasiedzenia przerwany w okresie od dnia 11 czerwca 1981 r. do dnia 31 marca 1989 r. W związku z powyższym termin do nabycia służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie upłynął.

Podsumowując niniejsze rozważania, ocenić należy, że apelacja skarżącego jest niezasadna, a Sąd I instancji prawidłowo ustalił stan faktyczny, które to ustalenia sąd odwoławczy przyjmuje za własne, wyciągając słuszne wnioski co do mającego zastosowanie prawa materialnego.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 518 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 385 k.p.c. apelację oddalił.

O kosztach postępowania Sąd orzekł stosownie do treści art. 520 § 1 k.p.c.

SSO Dorota Ciejek Ewa Dobrzyńska – Murawka Agnieszka Żegarska